

Zorg en arbeid op maat

***Een onderzoek naar een experimentele
activerende benadering van alleenstaande
ouders woonachtig in Beijum-Oost***

**Louis Polstra
Feija Schaap
Charlotte de Wolff**

Bureau Onderzoek Gemeente Groningen, december 2005

Bureau Onderzoek heeft als kernactiviteiten instrumentontwikkeling voor en uitvoering van beleidsgericht onderzoek, het toegankelijk maken van grote hoeveelheden data uit verschillende bronnen, gegevensanalyse, projectevaluatie en dienstverlening bij overheidsmarketing.

Inhoud

1. Inleiding	5
1.1 De experimentele aanpak	5
1.2 Vraagstelling van het onderzoek	6
1.3 Opzet van het onderzoek	7
2. Bestandsanalyse	11
2.1 Alleenstaande ouders zonder enige werkervaring	12
2.2 Ouders met werkervaring maar zonder werk	13
2.3 Werkende alleenstaande ouders met een bijstandsuitkering	14
2.4 De drie groepen vergeleken	14
2.5 Anderhalf jaar later	15
2.6 Deelnemers van de experimentele aanpak	16
2.7 Vergelijking experimentele groep met controle groep	18
3. Interviews met ouders	21
3.1 Ouders zonder werkervaring	21
3.2 Ouders met werkervaring	22
3.3 Werkende alleenstaande ouders	22
3.4 Ervaringen met de dienst SOZawe	24
4. Interviews met sleutelfiguren	27
5. Samenvatting en conclusie	29
Bijlagen	35

1. Inleiding

Alleenstaande ouders met een bijstandsuitkering zijn lange tijd vrijgesteld van arbeidsplicht wegens de zorg voor hun kind. Pas recent is daar verandering in gekomen. Zo is in de Wet Werk en Bijstand vastgelegd dat met ingang van 1 januari 2005 voor alle bijstandsgerechtigden, en dus ook de alleenstaande ouders met kinderen jonger dan vijf jaar, een arbeidsplicht geldt. Bovendien vervalt de vrijlatingsregeling¹ voor ouders met kinderen jonger dan 12 jaar, wanneer zij langer dan een half jaar in deeltijd hebben gewerkt. Daardoor wordt voor hen het langdurig werken in deeltijd een stuk minder aantrekkelijk.

De veranderingen waren aanleiding om in het voorjaar van 2004 te gaan experimenteren met:

- a) een instrumentarium waarmee de doelgroep waarvoor nog geen arbeidsplichting geldt (alleenstaande ouders met kinderen jonger dan 5 jaar), optimaal en versneld kan worden toegeleid naar betaald werk, én
- b) een instrumentarium waarmee de doelgroep waarvoor tijdens het experiment nog de vrijlatingsregeling geldt (alleenstaande ouders met kinderen jonger dan 12 jaar met deeltijdwerk en aanvullende bijstand) optimaal en versneld kan worden toegeleid naar een baan met voldoende inkomen om onafhankelijk van de bijstand rond te komen.

1.1 De experimentele aanpak

Er is voor gekozen om dit experimentele project te starten in de wijk Beijum-Oost in de gemeente Groningen. In Beijum-Oost wonen in vergelijking tot de overige wijken in de gemeente veel éénoudergezinnen. Daarvan is een groot gedeelte afhankelijk van een bijstandsuitkering.

De experimentele aanpak bestaat uit de volgende stappen:

- a. De dienst SOZawe selecteert de klanten die behoren tot de twee doelgroepen in Beijum-Oost;
- b. SOZawe verstuurt een aankondigingsbrief naar deze klanten;

¹ Voorheen werd van een alleenstaande ouder met een kind jonger dan 13 jaar een geringer deel van uit arbeid verdiend geld op de uitkering in mindering gebracht dan van andere bijstandsgerechtigden

- c. De klant wordt telefonisch (bij geen gehoor schriftelijk) door de officemanager van Aob Compaz benaderd voor een motiverend gesprek met de arbeidsdeskundige bij de klant thuis. Tijdens dit gesprek worden de mogelijkheden en belemmeringen van de ouder in kaart gebracht.
- d. Het gesprek wordt gevoerd door de arbeidsdeskundige, die tevens een vervolgspraak maakt voor de terugkoppeling in het wijkcentrum;
- e. Indien nodig vraagt de arbeidsdeskundige inzage in medische dossiers. Ook kan zonodig een psychologisch onderzoek worden uitgevoerd;
- f. De arbeidsdeskundige stelt een rapportage en een aanbeveling voor vervolgstappen op.
- g. Het stappenplan wordt tijdens het terugkoppelingsgesprek in het wijkcentrum ter ondertekening voorgelegd aan de klant;
- h. Er vindt een warme overdracht plaats waarbij klant, arbeidsdeskundige en een consulent van de Dienst SOZawe aanwezig zijn.

1.2 Vraagstelling van het onderzoek

Om optimaal te kunnen leren van dit project worden de resultaten in kaart gebracht en vindt een procesevaluatie plaats.

De onderzoeksvragen kunnen als volgt worden samengevat:

- 1) Wat is de omvang en wat zijn de kenmerken van doelgroepen?
- 2) Op welke wijze is getracht de verschillende groepen ouders te bereiken?
- 3) Wat is de omvang en wat zijn de kenmerken van uitvallers?
- 4) Welke belemmeringen ervaren groepen ouders bij het combineren van werk / trajectactiviteiten met zorgtaken?
- 5) Hoe trachten groepen ouders, het reïntegratiebedrijf en de dienst SOZawe deze belemmeringen op te heffen?
- 6) Welke organisatorische en beleidsmatige randvoorwaarden moeten aanwezig zijn om een arbeidstraject voor beide doelgroepen succesvol te doen verlopen?
- 7) Is er sprake van volumedaling van de doelgroepen?
- 8) Zijn er aanwijzingen dat deze volumedaling veroorzaakt wordt door het project?

1.3 Opzet van het onderzoek

Het onderzoek heeft enerzijds het karakter van een procesevaluatie (vragen 1 t/m 6), anderzijds bevat het elementen van een effectstudie (vragen 7 en 8).

Om de onderzoeksvragen 1 tot en met 6 te beantwoorden zijn vier onderzoeksbronnen en -methoden gebruikt, namelijk:

- *Gegevens afkomstig uit het uitkeringssysteem GWS.* Deze gegevens zijn gebruikt om de doelgroep te beschrijven. Tevens is gebruik gemaakt van gegevens van het SUWI-netwerk om informatie over het arbeidsverleden van de ouders te verkrijgen².
- *Een excel-bestand met afspraken van Aob Compaz.*
- *De individuele rapportages van Aob Compaz.* Aob Compaz heeft op basis van deze rapportages een verslag geschreven over de mogelijkheden en belemmeringen van alleenstaande ouders in de bijstand.
- *Interviews met alleenstaande ouders.* Aob Compaz heeft aan bijna alle alleenstaande ouders waarmee zij een gesprek heeft gehad, verzocht om mee te werken aan een face-to-face interview. Acht ouders zijn niet gevraagd. Twaalf ouders wilden niet meewerken. Vijfentwintig wilden in eerste instantie wel maar het lukte, ondanks drie pogingen daartoe, niet om een afspraak te maken of ze zagen toch af van deelname. Uiteindelijk zijn *achttien van de 45 alleenstaande ouders geïnterviewd*. Zij zijn na het maken van een afspraak thuis bezocht voor een interview over hoe de Beijum-Oost-aanpak door hen wordt beleefd. Deze interviews zijn, met uitzondering van één gesprek, op de band opgenomen, en vervolgens woordelijk uitgewerkt.
Begin juni 2005, ruim een half jaar na beëindiging van het project, zijn de achttien alleenstaande ouders telefonisch benaderd om vanuit het perspectief van de klant een indruk te krijgen van de opbrengst van de motiverende gesprekken. Met zeventien ouders is uiteindelijk gesproken.

² SUWI staat voor Structuur Uitvoering Werk en Inkomen. Het SUWI-netwerk maakt het uitwisselen van gegevens tussen afzonderlijke SUWI-organisaties mogelijk.

- *Interviews met sleutelfiguren.* Naast de alleenstaande ouders zijn geïnterviewd:
 - twee arbeidsdeskundigen van Aob Compaz,
 - twee consultants werk van de dienst Sozawe,
 - een bijstandsconsulent van de dienst Sozawe,
 - de coördinator van de consultants en
 - een medewerker van het Bureau Werk en Activering van de dienst Sozawe.

Bij de onderzoeksvragen 7 en 8 gaat het erom na te gaan of het project alleenstaande ouders aanspoort deel te nemen aan een arbeidsintegratietraject, met als uiteindelijk doel uitstroom naar betaald werk. Om dit te achterhalen is er allereerst een experimentele onderzoeksgroep samengesteld. Voor deze groep zijn die ouders geselecteerd die:

- 1) actief deelnemen **en**
- 2) bij aanvang niet op een arbeidsintegratietraject zitten.

Het aantal ouders uit de experimentele onderzoeksgroep bedraagt slechts 41 en niet 73, omdat 28 ouders niet aan de gesprekken hebben deelgenomen en vier ouders reeds bij aanvang van de gesprekken op traject zaten.

Voor elke ouder uit de experimentele groep is uit het totale bestand een ouder gezocht met een met een aantal gemeenschappelijke kenmerken. Deze groep vormt de controlegroep. De kenmerken waarom is gematcht zijn:

- Geslacht
- Kind jonger dan 5 jaar dan wel jonger dan 12 jaar
- Leeftijd
- Opleidingsniveau
- Duur uitkering
- Etniciteit (wel of niet Nederlands)
- Indien mogelijk woonachtig in het verzorgingsgebied van de Stadsdeelunit Noord-Oost

D

Voor de tweede interviewronde in juni met de ouders is met behulp van het uitkeringsstelsel GWS onderzocht of de ouders die hadden geparticipeerd in het experiment waren uitgestroomd. Ook is onderzocht of ze tussen 1 juli 2004 (de aanvangsdatum van het experiment) en 30 april 2005 met een arbeidsintegratietraject zijn gestart³. Interne trajectactiviteiten, zoals een intern motivatietraject, hebben we daarbij buiten beschouwing gelaten. Dit omdat ons niet duidelijk is wat de inhoud en de frequentie van deze trajectactiviteiten zijn. Bij externe trajecten is dit vastgelegd in een bestek.

Leeswijzer

Hoofdstuk twee gaat in op de bestandsanalyse. In hoofdstuk drie staan de ervaringen van de alleenstaande ouders centraal. Hoofdstuk vier behandelt de interviews met sleutelfiguren. Hoofdstuk vijf bestaat uit de samenvatting en conclusies.

³ De maand mei is buiten beschouwing gelaten in verband met mogelijk administratieve vertraging.

2. Bestandsanalyse

De basis voor de bestandsanalyse in dit onderzoek is het bijstandsbestand GWS van april 2004.

De eerste stap bestaat uit het identificeren van alleenstaande ouders met kinderen jonger dan 12 jaar. In totaal gaat het in de gemeente Groningen om 1557 alleenstaande ouders. Om na te gaan of en wanneer zij hebben gewerkt zijn in stap twee de sofi-nummers van deze 1557 ouders één voor één in het SUWI-netwerk ingevoerd. Voor de invoer van de sofi-nummers en het extraheren van de gegevens is een computerprogramma geschreven. De verkregen gegevens zijn vervolgens op persoonsniveau gekoppeld met het GWS-bestand van april 2004.

De derde stap bestond uit koppeling van het bestand met gegevens uit het GWS-bestand en de Gemeentelijke Basis Administratie, beide van november 2005. Door deze koppeling kan worden nagegaan of de 1557 alleenstaande ouders met een kind jonger dan 12 jaar anderhalf jaar later nog een uitkering ontvangen, en of de ouders nog woonachtig zijn in Groningen.

In de bestandsanalyse is onderscheid gemaakt tussen ouders met minstens één kind (of meerdere) jonger dan 5 jaar en ouders met een jongste kind ouder dan 5 jaar maar jonger dan 12 jaar. De volgende gegevens zijn betrokken bij de analyse:

- Geslacht
- Opleidingsniveau
- Aantal kinderen
- Belemmeringen
- Uitkeringsduur
- Etniciteit
- Leeftijd waarop de ouder het eerste kind kreeg
- Laatste baan in beroeps categorieën

Uit de eerste analyse bleek dat er sprake is van drie groepen, die op een aantal kenmerken van elkaar verschillen. Het gaat om de volgende drie groepen:

- Alleenstaande ouders zonder enige werkervaring
- Alleenstaande ouders met werkervaring maar zonder betaalde baan op 1 januari 2004
- Alleenstaande ouders met een betaalde baan op 1 januari 2004

Deze groepen komen achtereenvolgens aan de orde, waarna we in de laatste paragraaf van dit hoofdstuk de drie groepen vergelijken.

2.1 Alleenstaande ouders zonder enige werkervaring

Van de 1557 geïdentificeerde alleenstaande ouders met een kind jonger dan 12 jaar hebben 630 volgens de SUWI-gegevens *nooit* een betaalde baan gehad. Dit is 40% van de totale doelgroep (zie bijlage 1).

We onderscheiden twee subgroepen:

- 337 alleenstaande ouders hebben een kind jonger dan 5 jaar. Zij waren volgens het toen geldende beleid ontheven van arbeidsplicht;
- 293 ouders hebben een jongste kind ouder dan 5 jaar maar jonger dan 12 jaar.

Beide groepen verschillen niet wat betreft hun opleidingsniveau. Iets meer dan 60% heeft een opleidingsniveau dat lager ligt dan de startkwalificatie⁴. Daarbij moet worden opgemerkt dat in het bestand bij veel ouders het opleidingsniveau als onbekend is ingevuld.

Ook het aantal kinderen komt grotendeels overeen. Ongeveer tweederde van de alleenstaande ouders heeft de zorg over 2 of meer kinderen.

Bij de belemmeringen verschillen beide subgroepen in volgorde van de twee belangrijkste belemmeringen. Bij de subgroep alleenstaande ouders met een kind jonger dan 5 jaar is de verzorging van het kind de grootste belemmering en staat de categorie belemmering van sociale aard op de tweede plaats. Bij de subgroep alleenstaande ouders met een kind tussen 5 en 12 jaar is dat andersom. Waarschijnlijk heeft dit te maken met het gegeven dat de leeftijd van het kind beleidsmatig geen belemmering is, waardoor deze ouders arbeidsplicht hebben.

Ongeveer 50% van de ouders is van allochtone afkomst. De subgroep alleenstaande ouders met een kind jonger dan 5 jaar bestaat verhoudingsgewijs uit minder autochtone ouders dan de andere groep. Het verschil is niet terug te voeren op verschillen in spreiding tussen etnische groepen.

⁴ Onder startkwalificatie verstaan we minimaal een 2-jarige MBO opleiding met certificaat.

Eénderde van de moeders krijgt haar eerste kind als ze begin twintig is. Bij de moeders met een kind jonger dan 5 jaar krijgt een bijna even grote groep haar eerste kind voor haar twintigste levensjaar. Bij de andere subgroep geldt dit voor iets meer dan een kwart.

2.2 Ouders met werkervaring maar zonder werk

De groep ouders met werkervaring maar zonder betaalde baan in april 2004 bestaat uit 660 ouders. Dit is 42 procent van de totale doelgroep (zie bijlage 2).

Het opleidingsniveau lijkt op die van de groep zonder enige werkervaring. Bijna tweederde heeft geen startkwalificatie. Ook de belemmeringen laten een gelijksoortig patroon zien.

Ongeveer de helft van de alleenstaande ouders uit deze groep heeft één kind. Het eerste kind wordt veelal geboren als de moeder begin twintig is. Het aantal tienermoeders verschilt per subgroep: 24% bij de alleenstaande ouders met een kind jonger dan 5 jaar en 10% bij de alleenstaande ouders met een kind tussen de 5 en 12 jaar.

Iets meer dan eenderde van de ouders is van allochtone afkomst.

Arbeidsverleden

Omdat deze groep in het verleden een betaalde baan heeft gehad, hebben we na kunnen gaan in wat voor functies zij hebben gewerkt. Zij waren vooral werkzaam als in de schoonmaakbranche (16%), in winkels / supermarkten (16%). Ook zijn we veel beroepen in de zorg (14%) en horeca/catering (11%) tegengekomen.

Van de 660 alleenstaande ouders met werkervaring hebben 161 ouders (= 24%) gewerkt terwijl zij een aanvullende uitkering ontvingen. Reeds ruim voor de uitkeringsaanvraag zijn 438 ouders (= 66%) gestopt met werken. Een groep van 61 ouders (= 10%) vroeg een uitkering aan in dezelfde periode dat ze hun werk verloren.

De ouders die naast de uitkering werkten, waren vooral werkzaam in de schoonmaakbranche (25%) en in de horeca/catering (25%). Helaas hebben we geen informatie over hun redenen om met werken te stoppen.

Bij 224 alleenstaande ouders ligt de werkervaring op de peildatum langer dan 5 jaar terug. Zij hebben dus wel werkervaring maar die is vrijwel als irrelevant te beschouwen.

Bijna 60% van deze 224 alleenstaande ouders heeft meer dan één kind. Deze subgroep wijkt daarmee af van de groep ouders met recente werkervaring, omdat zij verhoudingsgewijs vaker meer dan één kind hebben. Wat betreft opleidingsniveau is er tussen beide groepen geen verschil te bespeuren.

2.3 Werkende alleenstaande ouders met een bijstandsuitkering

Volgens de SUWI-gegevens hebben 267 alleenstaande ouders op 1 april 2004 naast hun uitkering een betaalde baan. Dit is 18% van de doelgroep. Van deze 267 ouders hebben 112 ouders een kind jonger dan 5 jaar (zie bijlage 3).

Een kwart van de werkende alleenstaande ouders heeft een baan in de zorg. Ouders met een kind jonger dan 5 jaar wat minder vaak dan de andere subgroep. Daarnaast hebben veel ouders emplooi gevonden in de schoonmaakbranche en als verkoper/caissière. Ouders met een kind jonger dan 5 jaar werken ook relatief vaak in de horeca.

De helft van deze ouders heeft een opleidingsniveau lager dan de startkwalificatie. Belemmeringen om meer te werken zijn vaak gerelateerd aan de zorg voor het kind of liggen op het sociale vlak.

Wat betreft de etnische afkomst: 70% van de ouders is autochtoon. De aantallen zijn te klein om uitspraken te doen over specifieke etnische groepen.

De ouders zijn in meerderheid begin twintig als ze voor het eerst moeder of vader worden. Het percentage tienermoeders is 15%.

2.4 De drie groepen vergeleken

In deze paragraaf worden de kenmerken van de drie groepen vergeleken. Een aantal typerende scores staan in tabel 2.1.

De werkende alleenstaande ouders zijn overwegend beter opgeleid dan de andere twee groepen, zijn verhoudingsgewijs vaker van Nederlandse afkomst en zijn op een latere leeftijd ouder geworden.

De ouders zonder werkervaring zijn het laagst opgeleid, hebben vaker meer dan één kind, hebben naar verhouding een allochtone achtergrond en zijn op een jongere leeftijd geworden.

De kenmerken van de ouders met werkervaring bevinden zich steeds tussen die van beide andere groepen.

In vergelijking met de groep zonder werkervaring wijkt de groep met werkervaring af op de volgende punten:

- De groep met werkervaring heeft verhoudingsgewijs vaker één kind dan de groep zonder werkervaring.
- De groep zonder werkervaring is naar verhouding vaker van allochtone afkomst dan de groep met werkervaring.
- In de groep met werkervaring bevinden zich minder tienermoeder dan in de groep zonder werkervaring.

Tabel 2.1 Een aantal typerende scores van verschillende categorieën alleenstaande ouders

	Geen werkervaring	Wel werkervaring	Werkenden
Startkwalificatie	61 %	58%	50%
Eén kind	34%	54%	54%
Nederlands	50%	64%	70%
Jonger dan 25 jaar	59%	54%	49%

2.5 Anderhalf jaar later

Met behulp van de bestandsanalyse is ook nagegaan of de ouders anderhalf jaar later, dit wil zeggen op 1 november 2005, nog steeds een baan hebben en/of een uitkering krijgen (zie bijlage 4).

Van de 272 ouders met een betaalde baan naast hun bijstandsuitkering heeft een kwart, ofwel 67 ouders, volgens de SUWI-gegevens na anderhalf jaar geen werk meer.

Na anderhalf jaar heeft 23% van de alleenstaande ouders (= 362 ouders) geen uitkering meer. Uit de SUWI-gegevens kunnen we opmaken dat 63 uitgestroomde ouders een betaalde baan hebben. Dit is 17% van de uitgestroomde ouders. Van 125 andere ouders (= 35%) is de uitkering beëindigd omdat ze niet meer in Groningen wonen. Van bijna de helft is de uitstroomreden niet bekend. Het is aannemelijk dat een deel van hen een partner met een inkomen heeft gevonden, maar weten doen we dit niet.

Het zijn vooral de ouders jonger dan 25 jaar en ouders met een kind jonger dan 5 jaar die zijn uitgestroomd.

Een ander duidelijk verschil tussen de ouders die wel of niet uitstromen is gelegen in het aantal kinderen. De ouders met één kind stromen beduidend vaker uit dan de ouders met meer kinderen.

Werkervaring en het hebben van een betaalde baan lijken de uitstroom te bevorderen. Het volgen van een traject daarentegen maakt weinig uit. Ook is er geen groot verschil te bespeuren tussen beide groepen betreffende wel of geen opleiding op het startkwalificatieniveau.

De groep uitgestroomde werkende ouders in combinatie met het aantal beroepen levert te kleine aantallen waardoor er geen goed beeld is van welke beroeps categorieën de grootste kans van uitstroom hebben.

2.6 Deelnemers van de experimentele aanpak

Door de dienst SOZawe zijn potentiële deelnemers geselecteerd uit het registratiebestand GWS. Daarbij zijn de volgende selectiecriteria gehanteerd:

- Alleenstaande ouders die zorgen voor kinderen onder de 12 jaar;
- Behorend tot het klantenbestand van de teams Noordoost en/of Jongerenloket;
- Woonachtig in Beijum-Oost;
- Een bijstandsuitkering ontvangen.

Binnen deze groep zijn twee doelgroepen geselecteerd:

- Doelgroep 1 - alleenstaande ouders met kinderen onder de vijf jaar, al dan niet met een deeltijd baan
- Doelgroep 2 - alleenstaande ouders met kinderen van vijf tot twaalf jaar, met een deeltijd baan.

Alleenstaande ouders met kinderen van vijf tot twaalf jaar zónder deeltijd baan vallen dus buiten de twee doelgroepen.

De selectie verliep allesbehalve vlekkeloos. Volgens de gegevens uit de quickscan moesten er ongeveer 150 alleenstaande ouders met een kind jonger dan 12 jaar en een uitkering woonachtig zijn in Beijum-Oost. Desondanks bleek het moeilijk voor de dienst SOZawe om 75 ouders aan te schrijven.

De lijsten klopten niet, er moet een betere controle op de adressen enzo. Vooral de administratieve planning was niet in orde. Hierdoor werd er door twee kanten gewerkt aan hetzelfde en dat gaf wel eens misverstanden. Uiteindelijk is dit allemaal wel goed gekomen, omdat iedereen praktisch gezien wel het zelfde idee en doel voor ogen had (Aob Compaz en SOZawe). Dus uiteindelijk heeft het geen invloed gehad op het resultaat, maar het had wel een hoop rompslomp gescheeld.

Het project verliep door de moeizame selectie van de doelgroepen vertraging op. In totaal zijn er 73 alleenstaande ouders met een bijstandsuitkering voorgedragen aan Aob Compaz voor de experimentele benadering⁵.

In verhouding tot de totale populatie wijkt de benaderde ouders iets af. Zo is het percentage ouders zonder werkervaring lager dan in de totale populatie, respectievelijk 27% en 40%. Het aantal werkende ouders is hoger: 29% tegenover 18%. Deze afwijking is grotendeels toe te schrijven aan de ouders met een kind tussen de 5 en 12 jaar. De verhouding binnen de groep van 52 ouders met een kind jonger dan 5 jaar lijkt wel sterk op die van de totale populatie.

Tabel 2.2 Doelgroep

	kind < 5 jaar		kind 12 - 5 jaar		totaal	
Geen werkervaring	19	37%	1	5%	20	27%
wel werkervaring	21	40%	11	52%	32	44%
Werk op 1 april	12	23%	9	43%	21	29%

Deelname aan de experimentele benadering was geheel vrijwillig. In totaal hebben 41 alleenstaande ouders geparticipeerd. De kenmerken van de drie groepen van de participanten komen overeen met die van de doelgroep.

Tabel 2.3 Participanten

	kind < 5 jaar		kind 12 - 5 jaar		totaal	
geen werkervaring	12	39%	0	0%	12	29%

⁵ Het totaal aantal aangemelde cliënten wijkt af van het aantal van 75 dat is vermeld in de rapportage van Compaz. Twee cliënten zijn aangemeld met verschillende namen, maar identieke sofinummers en adressen. Zij hebben overigens niet aan de gesprekken deelgenomen.

wel werkervaring	13	42%	6	60%	19	46%
werk op 1 april	6	19%	4	40%	10	24%

Aob Compaz heeft van 10 personen te horen gekregen waarom zij niet aan het experiment deelnamen, namelijk:

- verhuisd (3)
- studie (1)
- baan (1)
- gaan samenwonen (1)
- anders (4)⁶.

De overige ouders heeft Aob Compaz niet kunnen bereiken. De dienst SOZAWE heeft nader onderzoek gedaan naar deze ouders en heeft de volgende redenen achterhaald:

- verhuisd (2)
- studie (1)
- anders (7)⁷
- wil toch wel meewerken (6).

De alleenstaande ouders die bij nader inzien toch wilden participeren in het project hebben dat uiteindelijk niet gedaan. Tegenover de medewerkster van Aob Compaz hebben zij te kennen gegeven toch niets te voelen voor gesprekken met Aob Compaz.

2.7 Vergelijking experimentele groep met controle groep

Het doel van het project is de uitstroom van alleenstaande ouders te bevorderen door hen te interesseren in het volgen van een arbeidsintegratietraject.

Per ouder van de experimentele groep en zijn evenknie is nagegaan wie vanaf 1 juli 2004 tot en met 30 april 2005 op traject is gegaan. Het aantal ouders uit de experimentele groep dat op traject is gegaan is groter dan het aantal ouders uit de controlegroep, respectievelijk 19 en 7.

⁶ Redenen: men is al op traject (2), men wil de kinderopvang niet uitbesteden (1) en arbeidsongeschiktheid (1).

⁷ Redenen: men is al op traject (4), men wil de kinderopvang niet uitbesteden (1), belemmering (1) en onbekend (1).

Als we de uitstroomgegevens van november 2005 van beide groepen vergelijken dan blijkt dat 10 ouders uit de controlegroep zijn uitgestroomd tegen 3 van de experimentele groep. Twee van deze drie ouders zijn verhuisd. Een heeft in Groningen werk gevonden. De uitkering van vijf van de 10 ouders uit de controlegroep is gestopt omdat ze niet meer in Groningen wonen. Twee omdat ze een betaalde baan hebben gevonden en drie anders.

3. Interviews met ouders

Aan alle participerende ouders is door Aob Compaz gevraagd of zij toestemming wilden geven voor een interview. Achttien ouders hebben hierin toegestemd. In dit hoofdstuk geven wij de resultaten van deze interviews weer. Daarna besteden we aandacht aan hun ervaringen met met de dienst SOZawe.

3.1 Ouders zonder werkervaring

De groep van vijf ouders zonder werkervaring is zeer heterogeen samengesteld.

Drie van hen hebben ernstige psychische en/of somatische belemmeringen, waarvoor zij professionele hulp krijgen. Ook rondom de zorg voor de kinderen is er hulp van onder meer het maatschappelijk werk. Voor deze ouders ligt een baan niet in de lijn der verwachting. Zij denken alleen in termen van: Als we maar gezond blijven en gelukkig zijn. Illustratief voor hun kwetsbaarheid is dat één van deze ouders gestopt is met het sociale activeringstraject dat ze volgde na het bezoek van Aob Compaz, omdat ze dit niet meer kon bolwerken. Toch geven deze ouders aan te willen werken. Werk zien zij als een mogelijkheid om uit hun sociale isolement te komen

Bij de andere twee ouders liggen de belemmeringen niet zozeer bij henzelf, maar meer bij de kinderen en/of in ernstige familiekwetsies. De kinderopvang is één van de problemen die zij tegenkomen. Een ouder dacht een oplossing gevonden te hebben voor haar kind met ADHD door een bedrijf aan huis te starten. Aob Compaz heeft haar gestimuleerd het ondernemingsplan af te maken. Een half jaar later bleek het niet haalbaar en is ze aan het solliciteren.

De andere ouder kampt met een chronisch ziek kind. Zieke kinderen mogen niet naar de opvang en de informele kinderopvang waar ze nu af en toe een beroep op doet valt binnenkort weg. Ze voorziet daarom dat ze vaak afwezig zal zijn als ze een traject volgt. Over werken denkt ze nog niet na.

Volgens de rapportage van Aob Compaz is het beroepsperspectief voor algemeen gangbare arbeid goed tot redelijk gezien de vaardigheden en kwaliteiten van beide ouders. In hoeverre zij daarin slagen hangt af van de mate waarin zij de problemen in en rondom hun gezin aankunnen.

3.2 Ouders met werkervaring

Deze groep bestaat uit zes geïnterviewde ouders.

Voor één van de ouders met werkervaring is het beroepsperspectief volgens Aob Compaz goed te noemen gezien de werkervaring, leeftijd en presentatie. Zelf wil ze eerst worden omgeschoold alvorens ze aan het werk gaat.

Eén ouder maakt volgens Aob Compaz weinig kans op de arbeidsmarkt. Zij is niet goed opgeleid, heeft enkele maanden werkervaring en heeft zowel lichamelijke klachten als psychische problemen.

Bij de vier andere ouders is volgens Aob Compaz het beroepsperspectief redelijk. De problemen zijn overbrugbaar, maar het zal nog wel enige tijd en inspanning kosten. Zo heeft een van deze ouders weinig werkervaring en beheerst ze de Nederlandse taal slecht.

Wel of geen werkervaring zegt dus niet alles als het gaat om kansen op de arbeidsmarkt en daarmee op uitstroom uit de uitkering.

Om hun kansen op de arbeidsmarkt te verbeteren, willen de ouders beter worden geschoold. Werken wordt vooral gezien als iets voor in de toekomst. Een concreet beeld over de gewenste opleiding ontbreekt. Of de wens is irreëel, bijvoorbeeld een HBO-opleiding volgen met behoud van de uitkering.

De ouders hebben nog niet nagedacht over kinderopvang die komt kijken bij het volgen van een opleiding of het hebben van een baan. Wel bestaat er over kinderopvang redelijke overeenstemming: kinderopvang is niet verkeerd, wanneer het kind wat groter is, en wanneer het maar niet alle dagen van de week betreft.

3.3 Werkende alleenstaande ouders

Van de achttien geïnterviewde alleenstaande ouders hadden er zeven een betaalde baan, variërend van 6 uur tot en met 21 uur. (De ouder die 6 uur werkt volgt daarnaast ook nog een opleiding van 16 uur in de week.) Vier ouders hebben een arbeidscontract voor onbetaalde tijd en twee hebben een tijdelijk arbeidscontract. Eén ouder heeft een 0-urencontract, maar geeft aan altijd wel werk en daarmee een inkomen te hebben.

Niet alle ouders zijn tevreden met hun werk. Ze zijn wel blij dat ze een baan hebben, onder meer om de sociale contacten en het iets om handen hebben. Een baan brengt echter ook kosten mee, bijvoorbeeld reiskosten. Ze vinden het frustrerend en demotiverend dat het verdiende geld

gekort wordt op de uitkering. Sommigen vergelijken zich met alleenstaande ouders zonder werk en constateren dat zij netto minder te besteden hebben. Desondanks zijn ze voornemens te blijven werken.

Ondanks hun grote arbeidsethos geven ze aan dat het kind op de eerste plaats komt. Ze hebben allemaal een groot zorgethos. Ze vinden dat ze op tijd en ook vaak genoeg thuis moeten zijn. In hun huidige situatie hebben ze de juiste balans gevonden, waardoor ze werk en zorg kunnen combineren. Enige uren uitbreiding van de werkuren behoort wel tot de mogelijkheden, maar het moet niet te veel worden. Eén ouder geeft aan wel 32 uur in de week te willen werken om in haar eigen onderhoud te voorzien nadat zij haar opleiding heeft afgerond. Zij heeft een kind van 10 jaar.

Het liefst willen de ouders volledig in hun eigen onderhoud kunnen voorzien. Hun positie op de arbeidsmarkt is echter niet zo dat zij met een parttime baan voldoende verdienen om onafhankelijk van de bijstand rond te komen. Bovendien zegt een aantal vrouwen de huidige vaste baan niet op te zeggen voor een onzekere baan elders. Werken is voor hen te belangrijk om het risico op baanverlies te nemen.

De opvang van de kinderen is volgens alle ouders goed geregeld. Sommige hebben afspraken gemaakt met werkgevers over aangepaste arbeidstijden. Doordat ze het nu goed geregeld hebben weten velen niet hoe ze uren uit moeten breiden, omdat dan de regeling met de werkgever kan komen te vervallen en de benodigde kinderopvang wellicht niet (direct) voor handen is. Het grote manco in de kinderopvang is het ontbreken van voorschoolse opvang voor schoolgaande kinderen. Gebruik maken van informele opvang ziet niet iedereen zitten. Ze zien dit als een vorm van liefdadigheid is, waar zijzelf niets tegenover kunnen stellen. De vrouwen die wel gebruik maken van informele opvang, doen dit omdat zij juist hun kinderen niet naar de kinderopvang willen brengen.

Als ze het konden, dan zouden ze wel meer uren werken. Daarom vinden de ouders dat de dienst SOZAWE zich niet op hen moet focussen. De aandacht moet veel meer uitgaan aan ouders die niet werken. De opbrengst van de huisbezoeken van Aob Compaz is volgens hen dan ook nihil.

3.4 Ervaringen met de dienst SOZawe

Naast de thema's werk en zorg zijn de ouders vragen gesteld over de ervaringen met de dienst SOZawe en met de motiverende gesprekken met de medewerker van Aob Compaz.

De ervaringen met SOZawe zijn over het algemeen goed. Als een uitkering eenmaal loopt, dan zijn er weinig problemen. Wat de geïnterviewde ouders stoort is dat er vaak van consulent wordt gewisseld. Ze moeten telkens hun verhaal opnieuw vertellen en de dossierkennis van nieuwe medewerkers is naar hun mening slecht.

Ze stellen het erg op prijs als ze een vaste contactpersoon hebben die goed luistert en begrip heeft voor hun situatie.

Een ander punt van kritiek betreft de controles van SOZawe die vaak als vernederend worden ervaren. De ouders begrijpen wel dat controle nodig is om misbruik te voorkomen, maar de toonzetting valt verkeerd en het gevoel van vernedering zit diep. De ouders met werk voelen zich daarnaast extra gecontroleerd, terwijl er volgens hen veel mensen een uitkering krijgen waar niets mee gebeurt.

Een aantal ouders heeft ervaring met reïntegratietrajecten. De meningen hierover zijn verdeeld. De grootste onvrede zit bij de ouders die dolgraag aan het werk willen, maar bij wie het traject niet geleid heeft tot een betaalde baan. Zij voelen zich hierdoor gefrustreerd.

Ervaringen met de experimentele aanpak

Iedereen ervoer het als prettig dat er iemand aan huis kwam. De medewerker van Aob Compaz nam volgens de ouders de tijd. Het gesprek verliep prettig en open. Ze hadden het gevoel dat er naar hen geluisterd werd en dat er aandacht was voor hun behoeften en wensen. Ze stelden het ook op prijs dat er gekeken werd naar de eventuele belemmeringen.

Uit de interviews van de eerste ronde kan worden opgemaakt dat de helft van de ouders de toekomst met vertrouwen tegemoet ziet. De andere helft spreekt uit dat men pessimistisch is of niet veel nadenkt over de toekomst.

Een half jaar later is volgens de ouders de opbrengst van de experimentele aanpak echter gering geweest. Het heeft sommige ouders wel geholpen om alle gedachten op een rijtje te zetten om stappen

richting werk te kunnen zetten. Een aantal ouders is gestopt met hun traject omdat het te zwaar was, of is om deze reden niet gestart.

4. Interviews met sleutelfiguren

Naast de ouders zijn er sleutelfiguren geïnterviewd over hun bevindingen ten aanzien van de begeleiding van alleenstaande ouders naar de arbeidsmarkt. Geïnterviewd zijn: de projectleiders van SOZawe en van Aob Compaz, de arbeidsdeskundigen van Aob Compaz, bijstandsconsulenten en consulenten werk.

Ouders in beeld

De geïnterviewde sleutelfiguren vinden dat de alleenstaande ouders door de experimentele aanpak beter in beeld zijn gekomen. De belemmeringen en mogelijkheden zijn goed in kaart gebracht. De consulenten kregen veel nieuwe en vertrouwelijke achtergrondinformatie. Bij sommigen zijn hierdoor de beelden van de doelgroep veranderd. Als voorbeeld werd genoemd de actieve en gemotiveerde opstelling van werkende ouders. Zij willen wel meer werken maar zien veel moeilijkheden bij een uitbreiding van arbeidsuren in combinatie met de zorg voor een kind.

Vertrouwen

Een aantal sleutelfiguren noemde het creëren van vertrouwen als een andere belangrijke opbrengst.

'In het eerste gesprek werd een basis gelegd, waar vertrouwen het belangrijkste is'.

De huisbezoeken en het feit dat deze werden afgelegd door Aob Compaz heeft volgens de sleutelfiguren hieraan bijgedragen. De medewerkers van Aob Compaz gaan het gesprek aan als loopbaanadviseur. Een medewerker van SOZawe wordt sneller geassocieerd met de afhankelijke inkomensrelatie die de ouder met de dienst heeft.

Door de gesprekken is het gelukt om de ouders snel enthousiast te maken. Dit enthousiasme ebte echter snel weer weg, zo is gebleken als de overdracht traag verliep. De ouders haken snel af.

'In de eerste twee gesprekken is een vonk overgesprongen. Die vonk is na zo'n periode weer gedoofd. De cliënt is dan weer in zichzelf gekeerd en terughoudend'

Vanuit de dienst SOZawe wordt geopperd dat er in de toekomst voor de consulent Werk een grotere rol weggelegd zou moeten zijn bij de

begeleiding van alleenstaande ouders. Een traject moet op de persoon worden afgestemd, waarbij rekening gehouden moet worden met alle facetten, zoals uitkering, kinderopvang en eventuele andere belemmeringen. De ouder zou hiervoor een beroep moeten kunnen doen op een vaste vertrouwde consulent.

Arbeidsplicht

De sleutelfiguren staan positief ten opzichte van de arbeidsplicht. Er is gericht gevraagd naar de toekomstverwachtingen betreffende werk en inkomen. Want, zo vertelde een van de sleutelfiguren, *'Heel vaak zijn de moeders erg afwachtend naar de toekomst, en verschuilen zich achter het kind: ik heb een kind en daar moet voor gezorgd worden, daarom kan ik niet werken.'*

Ze constateren dat slechts een klein aantal alleenstaande ouders zonder werk gemotiveerd is en in staat is om toegeleid te worden naar werk. Uit het oogpunt van rendement is het aantrekkelijk om alleen in deze groep te investeren. De sleutelfiguren vinden dat ook voor de andere ouders een aanbod gecreëerd moet worden om hen uit hun isolement te halen. Ze mogen niet worden vergeten. De consulenten pleiten daarom voor meer oog voor sociale activeringstrajecten, die volgens hen door de nadruk op betaald werk uit beeld zijn.

Kinderopvang

Naast de arbeidsplicht is er begrip voor de zorgplicht die het hebben van een kind met zich brengt. De sleutelfiguren hebben oog voor de moeilijkheden die ouders kunnen hebben om werk en zorg te combineren. Alleenstaande ouders kunnen de zorg voor hun kind niet delen met een partner. De zorg voor het kind moet volgens de sleutelfiguren daarom in de ondersteuning extra aandacht krijgen. Daarom moet er niet te kort door de bocht worden gezegd: 'Je kind kan wel naar de opvang.'. Het startpunt is de erkenning van de twijfels van de moeder over de kinderopvang om vervolgens langzaam toe te werken naar vertrouwen in de opvang.

Sleutelfiguren merken op dat, als de ouder eenmaal zover is, de kinderopvang moeiteloos geregeld moet kunnen worden, omdat veel ouders snel ontmoedigd raken. Ze worden weer ambivalent naar de toekomst, werk, sociale dienst enzovoort.

5. Samenvatting en conclusie

In de voorgaande hoofdstukken is antwoord gegeven op de onderzoeksvragen. In dit hoofdstuk vatten we deze antwoorden samen.

Conclusie 1: Arbeidsintegratie van alleenstaande ouders is een kluwen van belemmeringen en mogelijkheden

Er is niet een eenduidige factor aan te wijzen die arbeidsparticipatie van ouders belemmert dan wel bevordert. De behoeften, mogelijkheden en belemmeringen van bijstandsouders ten aanzien van arbeidsparticipatie zijn niet te herleiden tot de zorgplicht voor het kind of kinderen. Ook worden ze niet alleen bepaald door (een combinatie van) andere 'objectieve' kenmerken van bijstandsouders, zoals opleidingsniveau en werkervaring. De eigen perceptie van bijstandsouders op hun 'objectieve' mogelijkheden, hun houding ten aanzien van arbeid en zorg én de wijze waarop de omgeving hen motiveert, arbeidsparticipatie mogelijk maakt of juist belemmert, blijken minstens even belangrijk te zijn.

Aanbeveling 1: Geen categoriaal aanbod

Het feit dat zoveel factoren van invloed zijn, factoren die op ingewikkelde wijze samenhangen en aan verandering onderhevig zijn, maakt een categoriaal reïntegratieaanbod voor alleenstaande ouders niet zinvol.

Conclusie 2: Betaald werk voor veel alleenstaande ouders buiten beeld

Uit de interviews komt een beeld naar voren dat veel niet-werkende vrouwen geen concrete toekomstplannen hebben. Ongeveer tweederde van de alleenstaande ouders (± 850 ouders) heeft geen (recente) werkervaring. Slechts een derde heeft een opleiding op het niveau van de startkwalificatie. Hun afstand ten opzichte van de arbeidsmarkt is groot. Hun kans op uitstroom is klein in vergelijking tot de alleenstaande ouders met werk en/of een goede opleiding. De kansen op de arbeidsmarkt worden bovendien verkleind door het soort werk dat zij ambiëren: parttime, te combineren met kinderopvang en/of als de kinderen naar school zijn.

Kortom: betaald werk is voor veel alleenstaande ouders (voorlopig) niet in beeld.

Aanbeveling 2: Werken, meedoen en erbij horen

Bijna alle ouders zien de voordelen van het combineren van een betaalde baan met de zorg voor het kind. Daarbij gaat het niet alleen om een grotere financiële armslag. Ook de afwisseling en variatie die het geeft, en de sociale contacten worden als pluspunten genoemd, evenals de voorbeeldfunctie voor het kind. Omdat betaald werk voor veel ouders op korte dan wel middenlange termijn buiten bereik is, verdient het aanbeveling om na te denken over hoe deze ouders een actieve rol te laten vervullen aan de Groningse gemeenschap. Het programma Werken, meedoen en erbij horen dat in de zomer 2005 door de Groningse gemeenteraad is aangenomen, biedt hier een goed beleidskader. En dan vooral het deelprogramma Meedoen. Binnen dit deelprogramma worden klanten van de dienst SOZawe een breed scala aan werkzaamheden aangeboden met behoud van uitkering. Hoewel voorkomen moet worden dat kwetsbare groepen elkaar beconcurreren, willen we ervoor pleiten extra inspanningen te verrichten voor alleenstaande ouders. Voral vanwege de voorbeeldfunctie voor hun kinderen is het van belang deze groep actief deel te laten nemen aan de samenleving.

Conclusie 3: Grote maar onduidelijke scholingswens

Ongeveer de helft van alleenstaande ouders heeft als gevolg van het van geen of slechts weinig werkervaring. Zij zijn ook laag of niet opgeleid. De wens voor bij- of omscholing is groot bij de geïnterviewde ouders. De drijfveer is meestal de hoop op een grotere kans op een baan. De drempel naar een opleiding is lager dan de drempel naar de arbeidsmarkt en de meeste ouders hebben honger naar kennis en ontwikkeling. Uit de interviews blijkt echter dat ouders:

- Dromen, maar weinig zicht hebben op het opleidingsaanbod;
- Weten wat ze willen maar zichzelf overvragen;
- Weten wat ze willen maar een verkeerd aanbod krijgen;
- Niet weten wat ze willen en alles leuk vinden.

Aanbeveling 3

Vooral het opleidingsniveau van de alleenstaande ouders speelt een doorslaggevende rol bij het kunnen verwerven van een zelfstandig inkomen uit arbeid.

Uit de literatuur blijkt dat twaalf procent van de bijstandsouders met een betaalde baan zelfstandig in het onderhoud kan voorzien; hun uitstroom uit de bijstand wordt bepaald voornamelijk door hun eigen positieve opstelling ten opzichte van scholing en werk (Van Wel, 2000).

Veel alleenstaande ouders zijn tevens gebaat bij een reïntegratieaanbod waarin zij ook werkervaring kunnen opdoen. Werk-leertrajecten lijken het beste aan te sluiten bij de behoeften. Vaak gaat het in dit soort trajecten om betaald werk. Omdat bij veel ouders betaald werk niet (direct) in beeld is, kan gedacht worden aan het combineren van scholing met werken met behoud van een uitkering conform het programma 'Werken, meedoen en erbij horen.'

Conclusie 4: Moeizame kinderopvang

De algehele teneur bij de geïnterviewden is dat de kinderen het belangrijkste zijn, daar hebben ze voor gekozen. Het feit dat de vader ontbreekt, maakt het gevoel dat de kinderen op de eerste plaats komen nog sterker. Ze hechten daarom veel belang aan een goede kinderopvang.

In de Verkenning Sociale Infrastructuur (Roes, 2002) is geconstateerd dat de kinderopvanginstellingen niet vraaggericht werken, dat de kwaliteit sterk varieert en dat de samenhang tussen de verschillende onderdelen van de sociale infrastructuur ontbreekt. De interviews met de werkende ouders bevestigen dit beeld. De kinderopvang blijft achter bij de toenemende vraag naar flexibiliteit op de arbeidsmarkt.

Nul-uren-contracten, oproepbasis, uitzendwerk, het soort banen waar deze ouders op aangewezen zijn, ze hebben met elkaar gemeen dat de ouder flexibel moet zijn. De kinderopvang is echter over het algemeen statisch. De ouder is afhankelijk van 'openings- en sluitingstijden'.

Sommige ouders brengen hun kind liever naar iemand van hun eigen netwerk: vrienden familieleden, of in een aantal gevallen de vader. Door de toenemende arbeidsparticipatie (soms in de vorm van deelname aan een arbeidsintegratietraject) van de vaste oppas worden zij geconfronteerd met een afname van deze opvang.

Een andere groep ziet de opvang door familie, kennissen en burens echter niet als structurele oplossing, hooguit voor noodgevallen, veelal ook omdat zij dit als liefdadigheid beschouwen, en zij er weinig tegenover kunnen stellen.

Aanbeveling 4: Kinderopvang

Op Prinsjesdag 2005 werd gepleit voor voorschoolse opvang voor kinderen van 0 tot en met 3 jaar. Voor de ouders is vooral flexibiliteit van opvang van belang. Professionele kinderopvang blijft in Nederland echter een heikel punt. In een recente publicatie in de Volkskracht over een internationaal vergelijkend onderzoek wordt geconstateerd dat in Nederland de opvang in het gezin de dominante cultuur is. Het is teveel gevraagd van een gemeente(lijke dienst) om hierin verandering te brengen. Mogelijk kan er gebruik worden gemaakt van gereguleerde zelforganisatie: alleenstaande ouders die met steun van SOZAWE (werken met behoud van uitkering) kinderen van alleenstaande andere ouders uit hun eigen omgeving opvangen.

Daarnaast ligt het voor de hand dat de gemeente Groningen beleid dient te voeren om flexibele opvang te stimuleren.

Conclusie 5: Activeren loont

De experimentele benadering bestaande uit het afleggen van huisbezoek, het voeren van motiverende gesprekken en screening van mogelijkheden en belemmeringen van alleenstaande ouders werkt activerend. Hoewel de absolute aantallen klein zijn, gaan verhoudingsgewijs meer ouders uit de experimentele groep op traject dan ouders uit de controlegroep. De uitstroom ligt bij deze laatste wel hoger. Hetgeen grotendeels terug te voeren is tot verhuizen uit Groningen.

De vertrouwensband stimuleert de ouder om zich actief in te zetten voor zijn of haar traject. Gememoreerd is dat ouders gebaat zouden zijn met een vaste consulent, die hen kan helpen bij het combineren van werk en zorg en het beslechten van allerlei belemmeringen.

Aanbeveling 5: Persoonlijke coach

In Rotterdam wordt er door sociale dienst geëxperimenteerd met een persoonlijke coach voor jonge bijstandsmoeders, gezien de specifieke problematiek van deze doelgroep. Dit is iets in Groningen navolging kan krijgen, maar dan voor alle alleenstaande ouders. De rol van deze coach kan vervuld worden door een consulent van de dienst SOZAWE. Voorwaarde is wel dat deze hierin getraind wordt.

Conservatief geschat werkt een fulltime consulent 40 weken ofwel 200 dagen per jaar. Uitgaande van vijf klantgesprekken per dag heeft een fulltimer 1000 klantcontacten per jaar. Bij een caseload van 125 alleenstaande ouders is het mogelijk om gemiddeld 8 keer per jaar een gesprek te hebben met de klant. Omdat bij sommige klanten één gesprek per kwartaal volstaat, kan de consulent andere klanten één keer per maand zien. Volgens deze berekening zou de dienst voor de 1500 alleenstaande ouders 12 fulltime consulenten/coaches nodig hebben.

Bijlagen

Bijlage 1 Groep 1: allenstaande ouders zonder werkervaring

	Kind < 5		Kind 5 - 12		Totaal	
Geslacht	n = 337		n = 293		n = 630	
Man	342	96%	277	95%	619	98%
Vrouw	13	4%	16	5%	29	5%
Opleidingsniveau	n = 209		n = 195		n = 404	
Geen basisopleiding	4	2%	14	7%	18	4%
Basisniveau	13	6%	4	2%	17	4%
LBO/MAVO niveau	112	54%	103	53%	215	53%
MBO(BOL,BBL)HAVO/WO	46	22%	51	26%	97	24%
HBO-niveau	11	5%	10	5%	21	5%
WO-niveau	6	3%	3	2%	9	2%
Niet van toepassing	17	8%	10	5%	27	7%
Aantal kinderen	n = 337		n = 293		n = 630	
1	113	34%	103	35%	216	34%
2	122	36%	117	40%	239	38%
3 of meer	102	30%	47	25%	149	24%
Belemmeringen	n = 334		n = 290		n = 624	
Leeftijd	0	0%	2	1%	2	0%
Medische aard	8	2%	34	12%	42	7%
Verplichte scholing	12	4%	10	3%	22	4%
Verzorging kind	149	45%	71	24%	220	35%
Zelfstandige	1	0%	3	1%	4	1%
Andere reden	15	4%	22	8%	37	6%
Andere sociale aard	121	36%	120	41%	241	39%
Geen belemmeringen	28	8%	28	10%	56	9%
uitkeringsduur	n = 337		n = 293		n = 630	
Korter dan 1 jaar	58	17%	19	6%	77	12%

Tussen 1 en 3 jaar	102	30%	47	16%	149	24%
Tussen 3 en 5 jaar	65	19%	44	15%	109	17%
Langer dan 5 jaar	112	33%	183	62%	295	47%
etniciteit						
	n = 337		n = 293		n = 630	
Afrikaans	34	10%	7	2%	41	7%
Antilliaans/Arubaans	45	13%	21	7%	66	10%
Aziatisch	20	6%	13	4%	33	5%
Indon./Moluks	11	3%	13	4%	24	4%
Marokkaans	8	2%	15	5%	23	4%
Nederlands	148	44%	164	56%	312	50%
Noord-Mediterraans	1	0%	4	1%	5	1%
onbekend	11	3%	2	1%	13	2%
Oost-Europees	8	2%	4	1%	12	2%
Overig westers	18	5%	8	3%	26	4%
Surinaams	15	4%	17	6%	32	5%
Turks	4	1%	12	4%	16	3%
Z- en M-Amerikaans	13	4%	10	3%	23	4%
Zuid-Mediterraans	1	0%	3	1%	4	1%
wanneer ouder geworden						
	n = 333		n = 284		n = 617	
15-19 jaar	104	31%	57	20%	161	26%
20-24 jaar	110	33%	94	33%	204	33%
25-29 jaar	66	20%	63	22%	129	21%
30-34 jaar	35	11%	45	16%	80	13%
35-39 jaar	12	4%	21	7%	33	5%
40-44 jaar	6	2%	4	1%	10	2%

Bijlage 2 Alleenstaande ouders met werkervaring maar zonder werk

	Kind < 5		Kind 5 - 12		Totaal	
Geslacht	n = 353		n = 307		n = 660	
Vrouw	338	96%	287	93%	625	95%
Man	15	4%	20	7%	35	5%
Opleidingsniveau	n = 281		n = 246		n = 527	
Geen basisopleiding	3	1%	4	2%	7	1%
Basisniveau	5	2%	1	0%	6	1%
LBO/MAVO niveau	164	58%	132	54%	296	56%
MBO(BOL,BBL,YHAVOMWVO)	84	30%	76	31%	160	30%
HBO-niveau	12	4%	21	9%	33	6%
WO-niveau	8	3%	4	2%	12	2%
Niet van toepassing	5	2%	8	3%	13	2%
Aantal kinderen	n = 353		n = 307		n = 660	
1	209	59%	150	49%	359	54%
2	88	25%	119	39%	207	31%
3 of meer	56	16%	38	12%	94	14%
Belemmeringen	n = 352		n = 306		n = 658	
Leeftijd	0	0%	1	0%	1	0%
Medische aard	2	1%	21	7%	23	3%
Verplichte scholing	6	2%	5	2%	11	2%
Verzorging kind	177	50%	92	30%	269	41%
Zelfstandige	3	1%	0	0%	3	0%
Andere reden	18	5%	12	4%	30	5%
Andere sociale aard	108	31%	126	41%	234	36%
Geen belemmeringen	38	11%	49	16%	87	13%
Uitkeringsduur	n = 353		n = 307		n = 660	
Korter dan 1 jaar	80	23%	44	14%	124	19%
Tussen 1 en 3 jaar	160	45%	76	25%	236	36%
Tussen 3 en 5 jaar	65	18%	48	16%	113	17%
Langer dan 5 jaar	48	14%	139	45%	187	28%

Etniciteit	n = 353		n = 307		n = 660	
Afrikaans	8	2%	1	0%	9	1%
Antilliaans/Arubaans	37	10%	26	8%	63	10%
Aziatisch	7	2%	7	2%	14	2%
Indon./Moluks	16	5%	18	6%	34	5%
Marokkaans	7	2%	3	1%	10	2%
Nederlands	227	64%	196	64%	423	64%
Noord-Mediterraans	3	1%	8	3%	11	2%
onbekend	5	1%	4	1%	9	1%
Oost-Europees	3	1%	5	2%	8	1%
Overig westers	7	2%	11	4%	18	3%
Surinaams	17	5%	14	5%	31	5%
Turks	7	2%	7	2%	14	2%
Z- en M-Amerikaans	7	2%	4	1%	11	2%
Zuid-Mediterraans	2	1%	3	1%	5	1%
Wanneer ouder geworden						
	n = 353		n = 307		n = 660	
15-19 jaar	84	24%	30	10%	114	17%
20-24 jaar	143	41%	103	34%	246	37%
25-29 jaar	71	20%	83	27%	154	23%
30-34 jaar	31	9%	50	16%	81	12%
35-39 jaar	18	5%	27	9%	45	7%
40-44 jaar	4	1%	12	4%	16	2%
Beroepscategorie laatste baan						
	n = 353		n = 307		n = 660	
administratief medewerker	38	11%	23	7%	61	9%
adviseur/beleidsmedewerker	4	1%	5	2%	9	1%
balie/telefonie	25	7%	15	5%	40	6%
bouw	1	0%	3	1%	4	1%
cultureel/recreatief medewerker	1	0%	4	1%	5	1%
financiële dienstverlener	10	3%	10	3%	20	3%
horeca	42	12%	29	9%	71	11%
kapper/schoonheidspecialist	11	3%	3	1%	14	2%
leerkracht/docent	5	1%	8	3%	13	2%

leidinggevende	7	2%	7	2%	14	2%
onbekend	1	0%	4	1%	5	1%
onderwijs-assistent	1	0%	2	1%	3	0%
overig	11	3%	9	3%	20	3%
plant- en dierverzorgende	4	1%	4	1%	8	1%
productiemedewerker	29	8%	28	9%	57	9%
schoonmaakbranche	60	17%	43	14%	103	16%
verkoper	58	16%	48	16%	106	16%
zelfstandige	3	1%	11	4%	14	2%
zorg	42	12%	51	17%	93	14%

Bijlage 3 alleenstaande ouders met werk en een aanvullende bijstandsuitkering

	Kind < 5		Kind 5 – 12		Totaal	
geslacht	n = 112		n = 155		n = 267	
vrouw	108	96%	150	97%	258	97%
man	4	4%	5	3%	9	3%
opleidingsniveau	n = 89		n = 122		n = 211	
Geen			1	1%	1	0%
Basisniveau	4	4%	2	2%	6	3%
LBO/MAVO niveau	41	46%	58	48%	99	47%
MBO(BOL,BBL)HAVO/MWO	35	39%	38	31%	73	35%
HBO-niveau	5	6%	17	14%	22	10%
WO-niveau	0	0	4	3%	4	2%
Niet van toepassing	4	4%	2	2%	6	3%
Aantal kinderen	n = 112		n = 155		n = 267	
1	66	59%	77	50%	143	54%
2	32	29%	49	32%	81	30%
3 of meer	14	12%	29	19%	53	16%
belemmeringen	n = 112		n = 155		n = 267	
Verzorging kind	58	52%	53	34%	111	42%
Leeftijd	0	0	1	1%	1	0%
Medische aard	3	3%	9	6%	12	4%
Verplichte scholing	0	0%	1	1%	1	0%
Andere reden	4	4%	4	3%	8	3%
Andere sociale aard	31	28%	58	37%	89	33%
Geen belemmeringen	16	14%	29	19%	45	17%
uitkeringsduur	n = 112		n = 155		n = 267	
Korter dan 1 jaar	30	27%	16	10%	46	17%
Tussen 1 en 3 jaar	51	46%	35	23%	86	32%
Tussen 3 en 5 jaar	16	14%	27	17%	43	16%
Langer dan 5 jaar	15	13%	77	50%	92	34%

etniciteit	n = 112		n = 155		n = 267	
Afrikaans	2	2%	3	2%	5	2%
Antilliaans/Arubaans	9	8%	8	5%	17	6%
Aziatisch	2	2%	2	1%	4	1%
Indon./Moluks	8	7%	8	5%	16	6%
Marokkaans	0	0%	1	1%	1	0%
Nederlands	78	70%	108	70%	186	70%
Noord-Mediterraans	0	0%	3	2%	3	1%
Oost-Europees	0	0%	2	1%	2	1%
Overig westers	5	4%	3	2%	8	3%
Surinaams	4	4%	12	8%	16	6%
Turks	2	2%	2	1%	4	1%
Z- en M-Amerikaans	1	1%	2	1%	3	1%
Zuid-Mediterraans	1	1%	1	1%	2	1%
wanneer ouder						
	n = 111		n = 154		n = 265	
15-19 jaar	19	17%	20	13%	39	15%
20-24 jaar	46	41%	45	29%	91	34%
25-29 jaar	28	25%	52	34%	80	30%
30-34 jaar	11	10%	23	15%	34	13%
35-39 jaar	6	5%	10	6%	16	6%
40-44 jaar	1	1%	4	3%	5	2%
beroeps categorie laatste baan						
	n = 112		n = 155		n = 267	
administratief medewerker	3	3%	9	6%	12	4%
balie/telefonie	9	8%	5	3%	14	5%
bouw	1	1%	10	6%	11	4%
cultureel/recreatief medewerker	1	1%	1	1%	2	1%
financiële dienstverlener	4	4%	2	1%	6	2%
horeca	14	13%	2	1%	16	6%
kapper/schoonheidsspecialist	3	3%	11	7%	14	5%
leerkracht/docent	1	1%	1	1%	2	1%
leidinggevende	1	1%	9	6%	10	4%
onbekend	1	1%	3	2%	4	1%
onderwijs-assistent	1	1%	4	3%	5	2%

overig	5	4%	1	1%	6	2%
productiemedewerker	8	7%	2	1%	10	4%
schoonmaakbranche	16	14%	28	18%	44	16%
verkoper	16	14%	18	12%	34	13%
zelfstandige	7	6%	3	2%	10	4%
zorg	21	19%	46	30%	67	25%

Bijlage 4 Vergelijking tussen uitstromende en blijvende alleenstaande ouders

Uitgestroomden			
	Aantal	Percentage	
Kind jonger dan 5 jaar	212	59%	
Kind tussen 12 en 5 jaar	150	41%	
Leeftijd			
Leeftijd	Uitgestroomd	In uitkering	Vershil
15-19 jaar	24%	19%	4%
20-24 jaar	39%	34%	5%
25-29 jaar	23%	24%	-1%
30-34 jaar	9%	14%	-4%
35-39 jaar	4%	7%	-2%
40-44 jaar	1%	2%	-1%
45-49 jaar	1%	0%	0%
Traject			
Traject	Uitgestroomd	In uitkering	Vershil
Nooit traject gevolgd	54%	51%	3%
Ooit traject gevolgd	46%	49%	-3%
werkervaring			
werkervaring	Uitgestroomd	In uitkering	Vershil
Geen werkervaring	33%	43%	-10%
Werkervaring	67%	57%	10%
Werk			
Werk	Uitgestroomd	In uitkering	Vershil
Geen werk op 2004-04-01	78%	84%	-6%
Werk op 2004-04-01	22%	16%	6%
Aantal kinderen			
Aantal kinderen	Uitgestroomd	In uitkering	Vershil
1	52%	44%	8%
2	32%	34%	-3%
3 of meer	17%	22%	-5%

Opleidingsniveau	Uitgestroomd	In uitkering	Vershil
Basisniveau	2%	2%	0%
Geen basisopleiding	1%	2%	-1%
LBO/MAVO niveau	42%	38%	4%
MBO(BOL,BBL)/HAVO/VWO niveau	25%	20%	5%
HBO-niveau	5%	5%	0%
WO-niveau	1%	2%	-1%
Niet van toepassing	2%	3%	-1%
Onbekend	21%	28%	-7%
Beroepscategorie laatste baan	Uitgestroomd	In uitkering	Vershil
administratief medewerker	1%	1%	0%
adviseur/beleidsmedewerker	1%	0%	0%
balie/telefonie	1%	1%	0%
bouw	0%	0%	0%
cultureel/recreatief medewerker	0%	0%	0%
financiële dienstverlener	1%	0%	1%
horeca	3%	1%	2%
kapper/schoonheidsspecialist	0%	0%	0%
leerkracht/docent	1%	1%	0%
leidinggevende	0%	0%	0%
onbekend	0%	0%	0%
onderwijs-assistent	1%	0%	0%
overig	0%	0%	0%
plant- en diervverzorgende	0%	0%	0%
productiemedewerker	1%	0%	1%
schoonmaakbranche	4%	3%	1%
verkoper	2%	2%	0%
zelfstandige	1%	1%	0%
zorg	6%	4%	2%

Bijlage 5 vergelijking over drie groepen alleenstaande ouders

	Zonder werkervaring		Met werkervaring		Werkend	
Geslacht	n = 630		n = 660		n = 267	
Man	619	98%	625	95%	258	97%
Vrouw	29	5%	35	5%	9	3%
Opleidingsniveau	n = 404		n = 527		n = 211	
Geen basisopleiding	18	4%	7	1%	1	0%
Basisniveau	17	4%	6	1%	6	3%
LBO/MAVO niveau	215	53%	296	56%	99	47%
MBO(BOL,BBL)/HAVO/MWO	97	24%	160	30%	73	35%
HBO-niveau	21	5%	33	6%	22	10%
WO-niveau	9	2%	12	2%	4	2%
Niet van toepassing	27	7%	13	2%	6	3%
Aantal kinderen	n = 630		n = 660		n = 267	
1	216	34%	359	54%	143	54%
2	239	38%	207	31%	81	30%
3 of meer	47	7%	94	14%	53	16%
Belemmeringen	n = 624		n = 658		n = 267	
Andere reden	37	6%	30	5%	8	3%
Andere sociale aard	241	39%	234	36%	89	33%
Geen belemmeringen	56	9%	87	13%	45	17%
Leeftijd	2	0%	1	0%	1	0%
Medische aard	42	7%	23	3%	12	4%
Verplichte scholing	22	4%	11	2%	1	0%
Verzorging kind	220	35%	269	41%	111	42%
Zelfstandige	4	1%	3	0%		
uitkeringsduur	n = 630		n = 660		n = 267	
Korter dan 1 jaar	77	12%	124	19%	46	17%
Tussen 1 en 3 jaar	149	24%	236	36%	86	32%
Tussen 3 en 5 jaar	109	17%	113	17%	43	16%
Langer dan 5 jaar	295	47%	187	28%	92	34%
etniciteit	n = 630		n = 660		n = 267	
Afrikaans	41	7%	9	1%	5	2%
Antilliaans/Arubaans	66	10%	63	10%	17	6%

Aziatisch	33	5%	14	2%	4	1%
Indon./Moluks	24	4%	34	5%	16	6%
Marokkaans	23	4%	10	2%	1	0%
Nederlands	312	50%	423	64%	186	70%
Noord-Mediterraans	5	1%	11	2%	3	1%
onbekend	13	2%	9	1%	2	1%
Oost-Europees	12	2%	8	1%	8	3%
Overig westers	26	4%	18	3%	16	6%
Surinaams	32	5%	31	5%	4	1%
Turks	16	3%	14	2%	3	1%
Z- en M-Amerikaans	23	4%	11	2%	2	1%
Zuid-Mediterraans	4	1%	5	1%		
wanneer ouder geworden	n = 617		n = 660		n = 265	
d) 15-19 jaar	161	26%	114	17%	39	15%
e) 20-24 jaar	204	33%	246	37%	91	34%
f) 25-29 jaar	129	21%	154	23%	80	30%
g) 30-34 jaar	80	13%	81	12%	34	13%
h) 35-39 jaar	33	5%	45	7%	16	6%
i) 40-44 jaar	10	2%	16	2%	5	2%

